

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รายงานการวิจัย

การพัฒนาต้นแบบระบบปฏิบัติการนิวเคลียร์ฟิสิกส์สำหรับการศึกษาวิชาฟิสิกส์พื้นฐาน

Development of Nuclear Physics Laboratory as a Prototype System for Studying
Fundamental Physics

นายศราวุธ ใจเย็น
นายเดโช ทองอร่าม
นางสาวกมลทิพย์ พลอยกระจ่าง
นายเฉลิมพงษ์ โพธิ์สี
นายเป็นไท ปิ่นม่วง

ลงทะเบียนวันที่	11 ก.พ. 2552
เลขทะเบียน	099500
เลขหมู่	วพ ๑๐ ทธ-ก1 ๗ 169 ก
หัวข้อ	- นิวเคลียร์ฟิสิกส์-วิจัย

สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
(ได้รับเงินงบประมาณประจำปี 2549 หมาดเงินอุดหนุน)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบวัดรังสีสำหรับใช้ในการศึกษาวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์พื้นฐาน ในการจัดระบบวัดรังสีแบบนับรวมและแบบนับแยกเฉพาะพลังงาน ประกอบด้วยโมดูลวงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้าสัปดาห์ วงจรแหล่งจ่ายไบอัสศักดาสูง วงจรขยายสัญญาณพัลส์ วงจรวิเคราะห์แบบช่องเดี่ยว (SCA) วงจรนับรังสี วงจรตั้งเวลา และวงจรตัดสัญญาณ/เรตมิเตอร์ ระบบวัดรังสีแบบโมดูลที่พัฒนาขึ้นออกแบบและสร้างโดยเลือกวัสดุพร้อมอุปกรณ์ที่หาได้ในประเทศเป็นหลักเพื่อความสะดวกในการบำรุงรักษา

ผลการทดลองจัดระบบวัดรังสีแบบนับรวมพบว่าสามารถนับรังสีที่อัตรานับสูงสุด 4.5×10^6 cps แสดงค่านับวัดสูงสุดที่ $10^6 - 1$ ครั้ง ตั้งเวลานับรังสีได้ตั้งแต่ 1 วินาที - 99 นาที และสามารถแสดงค่าเฉลี่ยของการนับรังสีด้วยเรตมิเตอร์ได้ในย่าน $100 - 10^5$ cps ในขณะที่ระบบแยกนับเฉพาะพลังงานนั้นผลทดสอบความเป็นเชิงเส้นของสเกล LLD และ ΔE ของอุปกรณ์วิเคราะห์แบบช่องเดี่ยวพบว่าให้ค่า $R^2 = 0.999$ และ 0.999 ตามลำดับ และจากการทดลองวิเคราะห์สเปกตรัมพลังงานด้วยหัววัดรังสี NaI(Tl) พบว่าให้ผลเป็นที่พอใจสำหรับการใช้งานด้านการเรียนการสอนและงานวิจัยพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	1
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	2
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
บทที่ 2 ระบบวัดนิวเคลียร์	5
2.1 ส่วนประกอบที่สำคัญของระบบวัดรังสี	5
2.2 มาตรฐานของระบบวัดรังสี	6
2.3 ระบบวัดรังสี	7
2.4 โครงสร้างของโมดูลอุปกรณ์วัดต่างๆ	11
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	13
3.1 ข้อมูลพื้นฐานของระบบ	13
3.2 การพัฒนาระบบวัดรังสี	13
3.2.1 วงจรแหล่งจ่ายไฟศักดาต่ำ	13
3.2.2 วงจรแหล่งจ่ายไฟศักดาสูง	16
3.2.3 วงจรขยายสัญญาณพัลส์	19
3.2.4 วงจรวิเคราะห์พลังงานแบบช่องเดี่ยว	22
3.2.5 วงจรนับรังสี	26
3.2.6 วงจรตั้งเวลา	29
3.2.7 วงจรตัดสัญญาณและเรตมิเตอร์	34
บทที่ 4 การทดสอบสมรรถนะของระบบ	37
4.1 การทดสอบการทำงานและสมรรถนะของแต่ละโมดูล	37
4.1.1 การทดสอบแหล่งจ่ายไฟฟ้ศักดาต่ำ	37
4.1.2 การทดสอบแหล่งจ่ายไฟฟ้ศักดาสูง	45
4.1.3 การทดสอบวงจรขยายสัญญาณ	50

4.1.4	การทดสอบวงจรวิเคราะห์พลังงานแบบช่องเดี่ยว	57
4.1.5	การทดสอบวงจรนับรังสีและวงจรตั้งเวลา	61
4.1.6	การทดสอบวงจรจัดสัญญาณและเรคมิเตอร์	64
4.2	การทดสอบการจัดระบบวัดแบบนับรวม	69
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ		73
5.1	สรุปผลการวิจัย	73
5.2	คุณสมบัติของเครื่องมือ	74
5.3	ปัญหาและอุปสรรค	75
5.4	ข้อเสนอแนะ	75
รายการอ้างอิง		77